Kültür Sanat Dergisi

Kıyı

Kıyı 49. Yılında

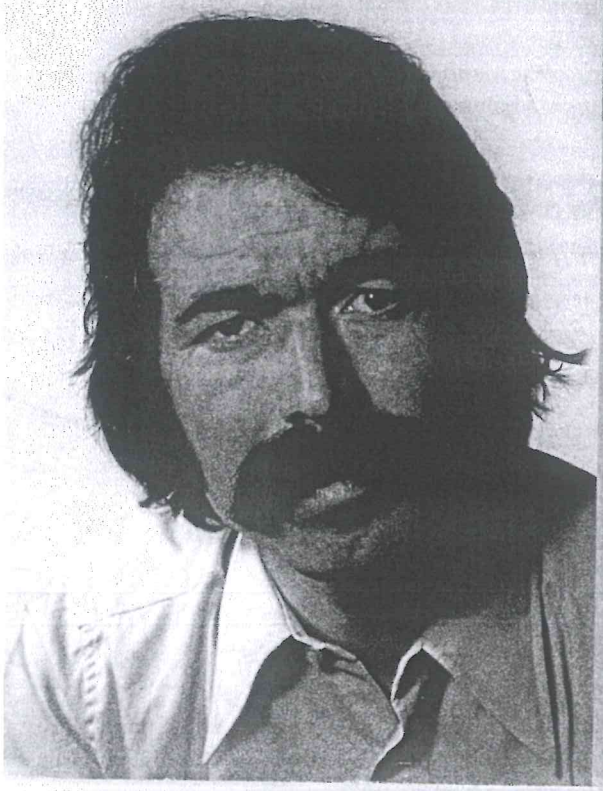
Temmuz-Ağustos 2010 Sayı: 215

7 TL

ISSN: 1300-5367

burhan günel / hatay güzel yurdum
ali mustafa / ahmet özer'le söyleşi
bilsen başaran / kilit
hüseyin atabaş / bu ülkede insanı üzmeyen ne yok ki
dr. mustafa duman / "suyun ince sesinde" bir şair
efnan dervişoğlu / bir kenti romanda anlatabilmek
fahrettin demir / aykırı bir okurun notları
ömer sulukan / külrengi eylül gezgini
nuri aksakal / ilkyaz yaza karıştı
ömer akşahan / şiirimizde ege
ömer faruk hatipoğlu / ben hep uzağı sevdim

atardamar

"ülkemin şiir atlası"nda bir şair:

abdülkadir bulut

ali ekber ataş

Bu Sayıda:

Nusret Kemal Otyam- Hiç Olmazsa.....1
Burhan Günel- Hatay Güzel Yurdum 2
Ali Mustafa- Ahmet Özer'le Söyleşi 6
Bilsen Başaran- Kilit (Şiir).....8
Hüseyin Atabaş- Bu Ülkede İnsanı Üzmeyen Ne Yok ki.....9
Dr. Mustafa Duman- "Suyun İnce Sesi"nde Bir Şair: Gündoğdu Sanımer 12
Şerife Hançer- Belki (Şiir) 16
Mehmet Akif Ertaş- Marsis 17
Efnan Dervişoğlu- Bir Kenti Romanda Anlatabilmek 18
Fahrettin Demir- Aykırı Bir Okurun Notları 22
Murat Dalgın- Şiirler.....23
Giacomo Leopardi Türkçesi: Necdet Adabağ 24
Ali Ekber Ataş -Atardamar-
"Ülkemin Şiir Atlası"nda Bir Şair: Abdülkadir Bulut
Metin Demirtaş - Selçuk Ülger-
F. Saadet Bilir- Ali F. Bilir 25
M. Reşat Sümerkan- Fotoğraf.....41
Ömer Sulukan- Külrengi Eylül Gezgini.....42
Nuri Aksakal- İlkyaz Yaza Karıştı (Şiir) 45
Müslüm Kabadayı- Avrupa'dan Kısa İzdüşümler.....46
Ömer Akşahan- Şiirimizde Ege.....54
Emre Gürkan Kanmaz- Şiirler.....56
Ömer Faruk Hatipoğlu- Ben Hep Uzağı Sevdim (Şiir).....57
Burhan Öztürk- İncir Ağacının Gölgesinde Zaman (Öykü).....58
Güner Yalçın- "Zaman Dönemeci"nde Bir "Ak Yolcu".....60
Cem Özaydın- Her Sayı Kıyı'da Bir Şair 62
Sanat Edebiyat Dünyasından.....64
İsa Çelik- Ön Kapak Abdülkadir Bulut Fotoğrafı
Muzaffer Akyol- Ön Kapak Resmi
Muammer Kotbaş- Arka Kapak Karikatürü

Kıyı'dan

- Sıvas'ı unutmadık!
  2 Temmuz 1993, kanayan bir yaradır içimizde!
  Üzerinden ne denli zaman geçse de böyle bir günü, bize hiç kimse unutturamaz! Çünkü 2 Temmuz'da Sıvas'ta bir insanlık suçu işlenmiştir. İnsanlık suçu işleyenler, mahkemelerde yargılanıp cezalarını çekse de insanlığın vicdanı onları hiç ama hiç affetmeyecektir!
  Kültür sanat dünyasının seçkin değerlerini böyle bir yangında yitirenler; her yıl bu acının yıldönümünde, bu alçakça cinayetin katillerini de onların tasmasını elinde tutanları da lanetlemeyi sürdürmelidir!
- Abdülkadir Bulut, gencecik yaşta aramızdan ayrılmış bir şair. Ölümünün trajikliği, kaybının hüznünü daha da artırıyor. Ona, yeni bir ölüm yıldönümünde sahip çıkmanın onurunu yaşıyoruz.
  Abdülkadir Bulut'un emeğini dergimizin "atardamar" bölümü için hazırlayan dostlarımıza, bu konuda yazı yazanlara içten teşekkür ediyoruz.
- Şiirin görkemli saltanatını yitirdiğini ileri sürenlerle, bu alanda yaşanan olumsuzluklara karşı duranlar, yıllardır düşüncelerini dile getirmenin yarışında.
  İşin gerçeği, açılan yarışmalarda dereceye giren dosyaların bile şiir alanında gerekli coşkuyu yaratamadığı ortada. Bu dosyalar, birincilik ödülünü alsalar da onlara bir yayınevi sahip çıkmıyor. Böyle bir durum, şiirin toplumsal işlevi açısından düşündürücü.
  Dergilerde yayımlanan şiirlerin düzeyi bir yana, çoğu kişi iki üç dize uydurup bunu şiir adına bilgisayar üzerinden birilerine göndermesi, bu düzeysizliğe çanak tutuyor. Şiir, yemeklerden sonra alınan bir hap değil, dilin ve düşüncenin anlam güzelliği, insanın yaşam karşısındaki duruşunun fotoğrafı, özgün bir mimari, etki gücünü içinde demleyen bir kompozisyondur. Bir yapıyı göz ardı edip onun bir taşını sanat diye sunmanın ne yararı olabilir!
- Eylül-ekim sayımızda buluşmak dileğiyle tüm okurlarımıza esenlikler dileriz.

Kıyı **KÜLTÜR SANAT DERGİSİ**
Yıl: 49 **Sayı:** 215 Temmuz-Ağustos 2010
İki ayda bir yayımlanır / Yerel süreli yayın

Kurucusu: Ahmet Selim Teymur

Kıyı ile bütünleşen değerlerimiz:
Gündoğdu Sanımer - M. Naci Özkan - Rasim Şimşek

Sahibi ve Yazı İşleri Yönetmeni : Fethi Yılmaz
Sanat Yönetmeni : Ahmet Özer
Yayın Yönetmeni : Ali Mustafa
Görsel Yönetmen : M. Reşat Sümerkan
Abone ve İletişim : Hasan Kantarcı
Grafik - Tasarım : Leyla Çelik

Yönetim Yeri / Baskı ve Cilt : Sonhaber Matbaacılık
Uzun Sokak No:78/A-TRABZON
Tel: (0.462) 321 14 13
Faks: (0.462) 326 38 14
Yazışma Adresi : P.K. 183 TRABZON
e-posta : kiyidergisi@gmail.com
Abone Koşulları : Yıllık (6 sayı) 40 TL
Yurt Dışı: 50 Euro
Kurumlar, Kamu Kuruluşları ve Tüzel Kişiler: 90 TL
Banka H. No. : T. İş Bankası Trabzon Şb.7500-1986344
Posta Çeki : Fethi Yılmaz adına 5262051
Temsilcilikler Ankara : Mehmet Hançer Tel: (0533) 447 36 83
İstanbul : Aysel Durgun Tel: (0216) 496 22 50
İzmir : Raif Özben Tel: (0232) 420 44 88
Almanya : Ruhi Türkyılmaz Tel: (0049) 214 691 87
IBAN TR46 0006 4000 0017 5001 9863 44

Sinan Öztürk'ün İlk Romanı "Anısı Bizdik Bu Kentin"

Bir Kenti Romanda Anlatabilmek

Efnan Dervişoğlu

Anısı Bizdik Bu Kentin, annelerini; en küçük kardeşlerinin doğumunda kaybeden dört kardeşin ve babalarının hikâyesi üzerine kurulu bir roman. Atatürk'e ve İsmet Paşa'ya gönülden bağlı, çocuklarının isimlerini de bu duyguyla seçmiş, cumhuriyet aşığı bir doktor olan Ömer Bey'in büyük oğlu Kemal, İstanbul Üniversitesi'nde çalışan genç bir felsefe hocasıdır; ressam olan kızı Mevhibe ise Paris'te yaşayan Emir'le evlenmek üzeredir; Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde Jeoloji okuyan oğlu İsmet, bitirme tezini veremeden, 12 Eylül'le birlikte tutuklanmıştır; küçük oğlu Ümit de lisede öğrenimini sürdürmektedir. 1 Aralık 1982 tarihiyle başlayan roman, işte bu aileyi odakta tutarak, aile üyelerinin yaşadıkları üzerinden anılara, bir kentin uzak-yakın geçmişine yönelmekte; bununla birlikte darbe sonrası günlerinin atmosferinde ilerlemektedir.

Sinan Öztürk'ün romanı, Trabzonlu bir ailenin çevresinde yaşananları anlatırken kentin sosyal yapısı ve çevresel koşullarına yönelik ipuçları veren, yaşanan "değişim"i gözler önüne seren bir roman; geri dönüşlerle cumhuriyetin ilk yıllarına dek uzanan romanda, Ümit'le Mihriban'ın gezileri ve diyaloglar aracılığıyla kentin 1400'lü yılları ve sonrası hakkında da bilgiler aktarılıyor. Ömer Bey ailesi merkezinde gelişen olaylar, ülke tarihi için önemli bir zaman diliminde, 12 Eylül sonrasında geçtiğinden; Trabzon'un, İstanbul ve Ankara gibi büyük merkezlerin dışında, bu dönemin sancılarını çeken uzak kentlerin simgesine dönüştüğü de söylenebilir. *"Bu bir şehrin hikâyesi"* diyor Öztürk, yapıtı için ve sözlerini şöyle sürdürüyor: *"İçinde doğup büyüdüğüm, biçimlendiğim bir kent olması bakımından beni çok etkilemiş Trabzon'un, aslında 'çıplak olduğunu' da anlatmak istedim biraz. Sık sık gittiğim halde, bu kentin benden uzaklaştığını hissettim ve bu durum bana büyük acı verdi. Kitap bu yanıyla benim için çok şey ifade etmektedir."* (1)

Anısı Bizdik Bu Kentin, Öztürk'ün ilk romanı; yazarın kimliğinden de izler taşıyor. 1989'a kadar Trabzon'da yaşayan ve roman karakterlerinden Ümit'le aynı yıl (1965) doğan yazar, 1982-1986 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde fizik okumuş; yukarıdaki sözlerini de düşünecek olursak yalnızca Ümit'te değil, Ömer Bey ailesinin büyük oğlu Kemal'de de kendisinden bir şeyler bulmak mümkün: *"Bir zamanlar, içinde yaşayanları efsunlayacak ve kendine bağlayacak kadar derin ve şaşırtıcı bir gizem taşıyan bu şehir, içindeki peş peşe gelen kopmalarla küçülmüş, sıradanlaşmış ve çok uzaklarda kalmıştı Kemal için."* (2)

Kardeşi İsmet'in tutukluluk günlerinde İstanbul'da bulunan Kemal, yaşadığı kentin bile *"alışmadığı bir yalnızlığın utangaç izlerini"* taşıdığı günlerde Trabzon'daki insanların daha büyük bir yalnızlık içinde olduğunu düşünür: *"Oradaki insanlar kendilerini İstanbul'daki insanlar kadar güvenlikte hissetmiyorlardı. Ne de olsa İstanbul büyük bir metropoldü ve dünyanın gözü önündeydi. Oysa Trabzon gözlersen uzak, unutulmuş ve kendi kaderiyle başbaşa bırakılmış bir taşra kentiydi."* (s.53)

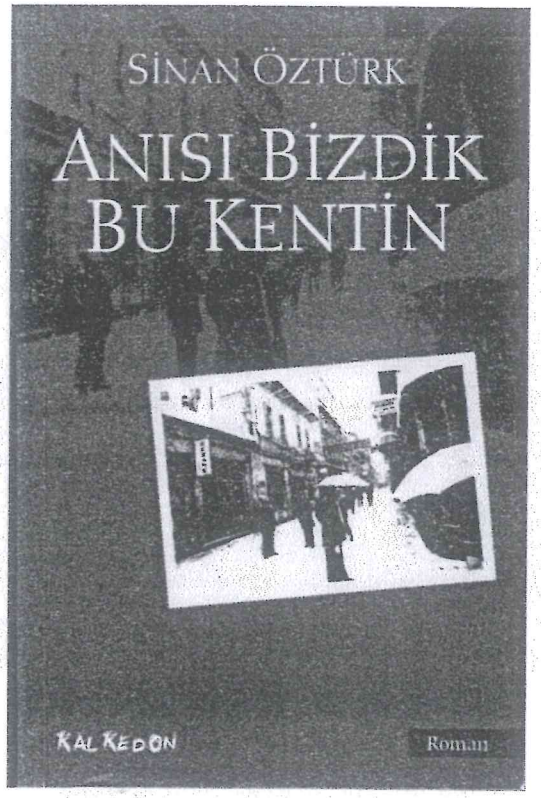
Toplumsallaşmanın temel değerlerini içinde bulunduran "mekân", Mehmet Tekin'e göre *"uygarlığın ve uygarlaşmanın vitrinidir"* ve yine Tekin'in ifadesiyle *"genel ve geniş anlamda maddi ve manevi değerler manzumesini içinde barındırmaktadır. Romancı, bu değerleri 'tasvir' ve 'tanım' prizmasından geçirerek eserine taşır"* (3) *Anısı Bizdik Bu Kentin*, "mekân"ın; yalnızca romanı oluşturan

öğelerden biri olarak düşünülmediği bir roman; "geniş mekân" olarak seçilen Trabzon, bir dekor-mekân anlayışının çok daha ötesinde; içinde yaşayanlarla soluk alıp veren, köklü bir geçmişin izlerini taşımakla birlikte yitirdiklerinin de boşluğunu hisseden/hissettiren ve bu özelliğiyle roman kişilerini kuşatan, Kemal dışında neredeyse sarmalayan bir karaktere dönüşmüştür.

"Köprüden geriye, cadde yapılarak kesilen surların devam ettiği noktaya geldiler. Şimdi tam surların önündeydiler. Oldukları yer kapıları ziyaretçilere kapalı bir zindandı. Zindanın önündeki çok eski çeşmeden, zincirle çeşmeye bağlı ağır, kalaylanmış bakır kepçeyle su verdi Mihriban'a. Zindanı dönüp daha birkaç gün önce eve giderken şimdi yanında olan aşkı Mihriban için ağlayarak yürüdüğü, şehrin en büyük binası Tekel'in önündeki Reşadiye Caddesi'nden aşağıya, Trabzon'un en uzun caddesi Maraş Caddesi'ne indiler. Maraş Caddesi surların arasından Kalekapısı denilen, eskiden şehrin giriş çıkış kapılarından olan yerden surları yarıp gidiyordu. Yolu karşıya geçip surların arkasından denize inen dik bir sokağa girdiler." (s.97)

80'lerin Trabzon'u, tarihsel ve kültürel açıdan ayrıcalıklı bir geçmişe sahip olduğunu hatırlatacak yapıtların, binaların pek çoğunu yitirmiş olsa da geçmişle bağlarını tümden koparmış değildir; hafızasını canlı tutan, yüzyılların birikmiş değerleriyle yarına ulaştıracağı evlere, mekânlara sahiptir. Romanda da Atatürk Köşkü, Ortahisar Camisi, Gülbahar Hatun Camisi, Zağnos Köprüsü, Santa Maria Kilisesi gibi yapıtlar, özellikleriyle birlikte karşımıza çıkar. Şehir Kulübü, *"Sayıları gittikçe azalan geniş ve yüksek tavanlı, eski kentin izlerini taşıyan tipik bir Rum binası"*dır. (s.7) Kulübün hemen karşısında *"Çevresi kiremit rengi demir parmaklıkla çevrilmiş, geniş bahçesinde daha çok çam ağaçları"* bulunan *"müstakil üç katlı"* binasıyla (s.8) Şehir Musiki Cemiyeti yer almaktadır; onun da giriş kapısının yanındaki levhada 1856'da yapıldığı yazmaktadır. Tamamlanış tarihi vurgulanan bir başka yapıtsa Santa Maria Kilisesi'dir (1874). Gülden Hanım'ın dededen kalma evi *"hemen surların arkasında yüksek ve kalın duvarlarla çevrili, bahçesinde limon ağacından patlıcan incirine, kiraz ağacından nar ağacına kadar neredeyse bütün ağaçların boy verdiği"* bir evdir:

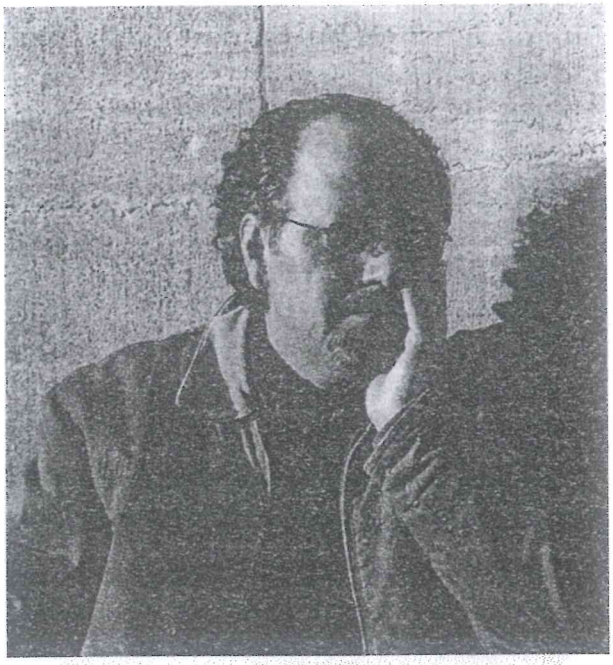
"(...) Evin geniş, yüksek dış kapısında, sanki bir gerdanlık gibi iki kapı kanadında da asılı duran döküm tokmaklardaki aslan kafalarının altında ol-

duğu gibi, kapı kemerinin üstüne yerleştirilmiş, daha açık renkli ayrı bir taşta da evin yapım tarihini belirten 1877 yılı yazılıydı." (s.69)

Abdülhak Şinasi Hisar, *Boğaziçi Mehtapları* adlı eserinin bir yerinde şöyle der: *"... hemen her bina içinde yetiştiği tarihin bir parçasıdır. Tıpkı durmuş bir saat gibi hep içinde kaldığı zamanı gösterir. Onda ancak bu geçmiş zamanın kalbi duyulur." Anısı Bizdik Bu Kentin*, Trabzon'un işte bu yönüne de dikkat çeken bir roman. Eskiyle yeninin, tarihin farklı dönemlerinden izlerin bir arada bulunduğu; korunmuş ya da yıpratılmış, restore edilmiş ya da yol çalışmalarında yitip gittiğinden ancak yerleri hatırlanan yapıtlarıyla geçmişle bugünü buluşturan Trabzon'un bu özelliğinin romancı gözüyle yansıtılması, kentin uzun geçmişine yapılan kısa yolculukları da beraberinde getirir. Ümit'le Mihriban'ın gezileri sırasındaki diyaloglarla ve Ümit aracılığıyla aktarılan bilgiler romanın bütünlüğü içinde biraz ayrıksı dursa da yazarın "kenti anlatma" çabasına hizmet eder.

İç ve dış mekânlara dair özelliklerin, Trabzon'un kentsel dokusunu oluşturan öğelerin sunulması yanında, insan-mekân ilişkisinin yansıtılmasında da katkısı olduğu muhakkak. Gül-

Sinan Öztürk

den Hanım'ın *"son yıllarını yalnız geçirdiği"*, *"her odasını, salonunu en ince ayrıntılarını düşünerek yerleştirdiği eşyalarla, kendi tablolarıyla baştan aşağı süsleyerek adeta bir sanat müzesine"* (s.69) çevirdiği evi, Tahsin Efendi'nin; üst kata *"rutubetle karışmış erimiş mum kokuları"* taşıyan ve duvarlarında *"Hristiyan azizlerinin melek kanatlı tasvirlerinin yer aldığı ikonları"* asılı duran gizli mabedi (s.101), *"sisle karanlığın karıştığı, açık pencerelerinden dışarıya hamsi ve balık kokularının yayıldığı, çöp tenekelerinden balık kafası aşırmak için birbirleriyle dalaşan kedilerin seslerinin yankılandığı dar, izbe sokaklar"* (s.56), *"Kuzey'in bu küskün şehri"*ne (s.135) ait yığınla detaydan sadece birkaçıdır. Bu da betimleyici anlatıma sıklıkla başvurulmasını gerekli kılar. Kemeraltı, Mumhaneönü, Atapark, Arafilboyu, Soğuksu, Polita, Uzun Sokak, Meydan gibi yerleşim alanları ve merkezler, birer yer adı olarak anılmakla kalmaz; kentin özünü, değerlerini yansıtmada etkili rol oynarlar; her biri kentin kültürel kimliğini oluşturan birer parça konumundadırlar çünkü.

Ümit'le Mihriban birlikte gezdikleri bir günde Zağnos Köprüsü'nden geçerler. Kenti Hamburg'la karşılaştıran Mihriban'ın dikkati aşağıda, günümüzde kentsel dönüşüm projesi kapsamındaki çalışmaların sürdüğü *"ucube"* semtte yoğunlaşmıştır. Birazdan karşılaşacakları görüntü, geceleri; bordo mavi kumaşla kaplı yün yorganına sarılıp uyuyan Ümit için heyecan vericidir:

"Tam bu sırada yanlarından Trabzonspor'un kalecisi Şenol Güneş'in geçtiğini söyledi Ümit. Mihriban henüz o kadar ayırt edemiyordu futbolcuları. Şenol'un arkasına, geçtiği her sokaktan çocuklar takılmış, o nereye gidiyorsa onlar da peşinden gidiyorlardı. Mihriban, çocukların sürü halinde Şenol'un peşinden yürümelerini çok sevimli bulmuştu." (s.97)

John Urry'e göre *"Kent, insanlara ait anıların ve geçmişin ambarıdır ve ayrıca kültürel simgeler deposu olarak da işlev görmektedir. Bu anılar, mimarları tarafından amaçlandığından çok farklı bir anlam kazanabilen yapılarda cisimleştirilirler."* (4) Bu yönden bakıldığında Trabzon kentinin kimliğinde eski bir yerleşim yeri ve ticaret merkezi olmasının getirdiği tarihsel birikimin izlerini görmek mümkün; kentin, farklı kültürlerden beslenmesi, sosyal yapısının yüzyıllar boyunca renklilik ve çeşitlilik taşımasını sağlarken mimari dokuyu da aynı ölçüde etkilemiştir. Son yıllarda hem göç alan hem de göç veren bir kent olarak yaşadığı nüfus hareketliliği ile süregelen yapılaşma ve yol çalışmaları, kentin genel görünüşüyle birlikte yaşayışında da değişikliklere yol açmıştır. Roman, Trabzon'un kentsel dokusunun yıllar içindeki değişimine değinirken mekânsal öğelerden sıkça yararlanır:

"(...) Moloz'u geçip Eğitim Fakültesi'ne yaklaşmışlardı. Çok heybetli bir görünümü olan Fakülte binası da resimlere bakıldığında denizle bitişik görünüyordu. Tip olarak hiç bozulmamış, sadece sol tarafına ek bir bina yapılmıştı." (s.167)

"(...) Dolmuş yukarıya, Boztepe'ye doğru tırmanırken, lastiklerinde zincir olmasına rağmen çok zorlanmıştı. Evliya Çelebi'nin 1640 yılında şehre geldiğinde otuz bin bağ ve bahçenin olduğundan söz ettiği yer burasıydı. Şimdi gecekonduların, boyasız, çatısız evlerin kapladığı, dar sokaklarından iki insanın yan yana yürüyemediği, bakımsız, kendi haline bile terk edilmemiş, yıkılmış, yakılmış bir semte dönüşmüştü." (s.151-152)

Denizin, kent-insan ilişkilerinde etkili bir rolü var, romanda. Sözgelimi, *"açık tuttuğu penceresinden, Trabzon Limanı'ndaki gemilerin denize yansıyan ışıklarında, geçmiş günlerin anılarına"* (s.49) dalan Mahmut Bey, bir başka gün; yine benzer duygular içindedir. Burada "deniz", Trabzon peyzajının en önemli parçası olması yanında yaşanan her şeyi bilen eski bir dost niteliği taşımaktadır.

"(...) Üzerini giyerken göz attığı Trabzon Limanı'nda, gençliğinin bıçak yarası, bir zamanlar bu şehrin en büyülü misafiri, küçük büyük herkesin sevgilisi Ege Vapuru da şimdi kendisi gibi yalnız ve kederler içerisinde yaklaştığı bu kıyılardan ayrılmanın hazırlıklarını yapıyordu." (s.135-136)

İsmet, *"kendinden geçmiş bir durumda ve gözleri bağlı olarak polis arabasından indirilip, otuz altı gün kalacağı yere götürülürken", "denizden gelen esinti ve dalga sesleri"*yle *"bilincinde hafif bir açılma"* yaşar. (s.24)

"Yoğun hissettikleri denizin kokusundan ve dalga seslerinden, deniz seviyesine yakın bir yerde olduklarını çıkarabiliyordu. Mustafa Suphi ve arkadaşlarını yutan Karadeniz'in sert dalgalarının dövdüğü bu bilinmeyen yerde onu bekleyen, düşleri ve aşkları parçalanmış altı kişi daha vardı." (s.24)

Ailenin küçük oğlu Ümit, Ganita yönünde yürüdüğü sahilde *"fırtınanın denizden püskürttüğü çöple karışık dalgalar yüzüne"* vururken haykırır Mihriban'a olan aşkını. Denizden *"yukarıya doğru esen sert ve kesici fırtına büyük bir basınçla üzerine"* gelirken, ortalık da kararmışken *"eve değil de, ısrarla sahile, hiç eskimeyen, hep orada duran kadim dostu denize inmek"* ister. (s.42-43)

Roman boyunca *"dalga sesleri", "sert ve kesici fırtına", "Karadeniz'in sert dalgalarının dövdüğü bu bilinmeyen yer", "çöple karışık dalgalar", "neredeyse simsiyah olmuş Karadeniz'in, şehri yutacakmış gibi görünen heybetli kabarışı"* gibi denizle ve kentin coğrafî konumuyla ilişkili pek çok tamlamayla karşılaşırız. Bu sözcük grupları; betimlemenin bir parçası, mekâna ilişkin ayrıntılar değildir yalnızca; yazarın Trabzon'u, üst üste güzel havaların az olduğu, *"evlerin duvarları gibi"* insanların da rutubet kapıp hastalıklardan kurtulamadığı (s.142) bir kenttir ve bu yönüyle romanın diğer bir öğesi "zaman"a bağlı gelişmelere uygun bir atmosfere sahiptir.

"Uzun yıllardır ilk kez bu kadar yağan kar, bütün şehrin üstünü bembeyaz bir atlas gibi örerek, dağlardan denize doğru örtmüştü. Koyu kurşuni rengiyle, şehirle arasında uzun bir çizgi oluşturan denizin üzerinde uçuşan martıların sesleri, şehri kasvetli bir havaya boğan sessizliği parçalıyordu." (s.5) cümleleriyle başlayan romanda; resim sergileri açılan, konserler düzenlenen ve bir üniversitesi bulunan (kuruluşu 1955) Trabzon, bu yönüyle entelektüel gelişimi etkileyen ve sosyal yaşayışı canlı kılan bir kent görüntüsü çizse de olup bitenler karşısında sessizdir; yaşayan kimliğine karşın birtakım olayların geçtiği mekân olma özelliğini sürdürür romanda. Bunu da anlatılan dönemle ilişkilendirmek mümkündür. Roman, kentin *"dağ başında unutulmuş bir mezrayı"* (s.5) andırdığı karlı bir kış günü (1 Aralık 1982) başlar; burada "kar"ın simgesel bir nitelik taşıdığı düşünülebilir, kar; sevinçlerin, acıların, düşlerin de üstünü örtmüştür; kentin kar altında oluşu, suskunluğa gömülüşü şeklinde yorumlanabilir. Yazar birkaç sayfa sonrasında 12 Eylül 1980'e gönderme yaparak bu süreçte yaşananlarla ve uzak geçmişin anılarıyla okuru baş başa bırakır.

12 Eylül 1980'i takip eden günlerde, kent halkı yılgınlık içinde; "belge" sayılabilecek her şeyden kurtulma çabasındadır: *"Yakılan binlerce anı, binlerce mektup ve hatıra, arkadaşlarla çekilmiş fotoğraflar, yazılan ilk şiirler, denemeler, öyküler, boyası daha kurumamış resimler, bacalardan yükselen acı ve keder dolu koyu gri dumanlarla birlikte şehrin üzerinde son yolculuklarını yapıp, yakılmış bir cesedin külleri gibi denizden esen sert rüzgârın savurduğu dağlara serpiliyordu."* (s.123)

Romanda Trabzon'a dair birçok ayrıntı verilmiş. Kentin kültürel dokusuyla, coğrafik özellikleri ve uzun geçmişiyle ilgili ayrıntılar, klasik roman kurgusundaki "mekân" öğesini belirlemekle kalmayıp bir kenti anlamaya, tarihsel ve sosyal gerçekliğini kavramaya aracılık ediyor.

Handan İnci'nin ifadesiyle *"Romancı insanı belli bir zamanın ve toplumun parçası olarak ele alırken onu çevreleyen mekânı da belli bir toplumsal zamanın sonucu olarak işler. İşte bu noktada roman, bir toplumun geçirdiği değişimleri takip etmemiz için son derece verimli bir malzeme sunmuş olur."* (5) Bu açıdan bakıldığında; şaşırtıcı bir hızla değişen Trabzon'un, romanın "mekân" öğesini oluşturmasının, sözü edilen değişimin edebî bir türün olanaklarıyla gözlenmesine katkıda bulunduğu görülüyor.●

Dipnotlar:

1. http://www.hurriyet.de/haberler/arsiv/129148/ "Anısı Bizdik Bu Kentin" (19.01.2010)

2. Sinan Öztürk, Anısı Bizdik Bu Kentin, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2008, s.51.

3. Mehmet Tekin, Roman Sanatı, 2. basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2002, s.130-131.

4. John Urry, Mekânları Tüketmek (Çev. Rahmi G. Öğdül), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1999, s.41-42.

5. Handan İnci Elçi, Roman ve Mekân/Türk Romanında Ev, Arma Yayınları, İstanbul, 2003, s.19.